

§ 7. Tertialrapport Tertial 1 2020 för Äldrenämnden

Dnr 1.2.2-288/2020

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden godkänner tertialrapport 1 och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Äldrenämnden begär hos kommunstyrelsen en budgetjustering om 0,7 mnkr avseende kostnader för Palliativa registret och SveDem.
3. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-05-13

Effekterna av Coronapandemin har haft och kommer att få en stor påverkan på äldreförvaltningens arbete under första tertialet och fortsättningsvis under resterande del av året. Detta beskrivs närmare under rubriken "Konsekvenser av pågående pandemi". Efter årets första tertial bedömer äldreförvaltningen att de mål, aktiviteter och indikatorer som framgår av verksamhetsplanen i huvudsak kommer att uppnås och genomföras under året. Sammanfattningen i tjänsteutlåtandet utgår från kommunfullmäktiges tre inriktningsmål.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottnér (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Ledamoten Lisa Ahlstrand m.fl. (S) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordföranden Erik Slottnér (KD) ställde de två förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservation

Ledamoten Lisa Ahlstrand (S) reserverade sig mot beslutet till förmån för sitt eget förslag till beslut enligt följande:

1. delvis godkänna förvaltningens svar
2. därutöver anföra följande:

Tertialrapporten för januari till april år 2020 ska redovisa för hur och i vilken omfattning nämnden bidrar till att uppfylla

kommunfullmäktiges mål, det ekonomiska utfallet, samt en prognos för helåret. Rapporten redogör för hur förvaltningen arbetar med de uppdrag de fått i budget och det är glädjande att se hur vår verksamhet, trots de ekonomiska förutsättningar den blågröna majoriteten ålagt dem, gör sitt bästa för att kunna leverera en välfärd av hög kvalitet till stadens invånare.

Coronapandemin har drastiskt förändrat vårt samhälle. Under det första tertialet av 2020 har staden fått en mer central roll i att ge trygghet, säkerhet och en bra välfärd till alla invånare. Vår personal har med sina arbetsinsatser gjort enastående insatser för att alla ska kunna ta sig igenom krisen med hälsa och säkerhet. De förtjänar de bästa förutsättningar för detta arbete. Något som staden inte alltid lyckats ge dem. Politiken måste nu riktas in på det.

Vi har under den här perioden sett hur politiken agerat alldeles för senfärdigt på vad som behövt göras för att stoppa smittspridningen. Trots att hela världen under de för rapporten aktuella månaderna befunnit sig i en pandemi, som ger direkta effekter på stadens alla verksamheter, bedöms stadens mål till stora delar uppfyllas. Att målet ”I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande” anses som helt uppfyllt är direkt provocerande. Att, i en tid som inneburit stor oro, ohälsa och i värsta fall sjukdom och död, hävda att målet om hög kvalitet och trygghet är uppfyllt visar att systemet för uppföljning inte mäter verkligt utfall. Nämnden bör inte anse målet som uppfyllt.

Under pandemin har personalfrågan rätteligen blivit högaktuell. Vi socialdemokrater vet att det kan vara ödesdigert att inte koppla ihop personalfrågor och kvalitet inom äldreomsorgen. När talen för smittade viker nedåt kommer personalfrågan behöva vara i fokus och vi kan bara hoppas att det nu även står klart för den borgerliga majoriteten. I en kris som denna har personalkontinuiteten visat sig vara avgörande. Den orimligt höga andelen timanställda måste minska. Besluten av den politiska majoriteten att ta bort stadens mål för att minska tidsbegränsade anställningar har visat sig vara direkt kontraproduktiva för kvaliteten.

Överhuvudtaget är personalpolitiken en fråga som den blågröna majoriteten med all önskvärd tydlighet visat att de inte gärna tar i, något som nu visar sig i sjunkande AMI och bedömningar av

Bra arbetsgivare. Det är dock mycket angeläget att större fokus läggs på personalens arbetsmiljö och -villkor. Vi stod redan innan pandemin inför en stor utmaning med kompetensförsörjningen i staden och har lagt ett antal förslag för att förbättra bland annat arbetsvillkoren i staden, vilka inte hörsammats.

Förutom att säkerställa att de anställda har bra arbetsvillkor, rimliga scheman och ett närvarande ledarskap behöver förutsättningarna för kompetensutveckling förbättras. Vi ser hur utbildningar avbryts utan att kostnaderna för vikarietäckning tagits i anspråk, vilket innebär att de går tillbaka till arbete istället för att studera klart. Grundbemanningen behöver öka, för att minska användningen av timanställningar, för att höja kvaliteten och för att förbättra arbetsmiljön. Vi vill se fler bemanningsenheter, med fastanställda heltidsvikarier som ska kunna täcka upp då ordinarie personal är frånvarande, vilket kommer att underlätta kompetensutveckling och minska den administrativa bördan med att ringa in och introducera ny personal i verksamheten. Vi ser nu hur staden överanställer personal och har inrättat ”personalpooler”. Det är ett arbete som behöver fortsätta även efter att just denna kris är över.

Att vara chef inom omsorgen är ett tungt ansvar, där många redan innan pandemin haft en oerhört stor arbetsbörda. Det visar sig tydligt nu i stadsdelarna där personalen är utarbetad och där chefer måste hyras in för att klara den uppkomna situationen. Chefernas situation måste förbättras och deras förutsättningar behöver ändras för att ge dem möjlighet att klara sina uppdrag.

Bra arbetsvillkor, en god arbetsmiljö och fasta anställningar är inte bara nyckelfaktorer när det gäller att kunna rekrytera utan också för att behålla medarbetares kompetens. En hög personalkontinuitet i verksamheterna bidrar i stor grad till att staden ska kunna bibehålla och utveckla en hög kvalitet i välfärden. Vi måste skapa förutsättningar för dem som redan arbetar inom vård och omsorg att vilja, orka och kunna arbeta kvar. Otrygga anställningar kommer varken leda till ett hållbart arbetsliv eller en högre kvalitet för den enskilde. Inte heller kommer de innebära att fler lockas till att vilja arbeta med vård och omsorg.

Våra anställda förtjänar bättre förutsättningar – både avseende anställningsvillkor och sett till bemanning.

Motverka ofrivillig ensamhet och ofrivillig isolering

Många av de som är ensamma och socialt isolerade söker sig inte till de öppna verksamheterna i staden och en majoritet av de med demenssjukdom bor fortfarande hemma och kommer bli fler de närmaste åren. Trots att deltagande i dagverksamheter är positivt är det få som deltar i dessa.

Det saknas en övergripande styrning och samordning av stadens förebyggande och uppsökande verksamhet.

Stadsdelsnämndernas planering, organisering och utbud avseende verksamheten skiljer sig åt och det finns brister. Bland annat att inte alla stadsdelsnämnder har ett systematiskt uppsökande arbete. Stadsdelsnämnderna har heller inte kartlagt den faktiska målgruppen, vilket bland annat riskerar att leda till att det förebyggande arbetet inte når målgruppen eller att verksamheten inte motsvarar behoven. Vi hade gärna sett att stimulansmedlen använts till några färre men större satsningar med en tydlig utvärdering för att sedan kunna överföras till alla delar av äldreomsorgen för att verkligen kunna göra skillnad.

Tryggt mottagande

Det är positivt att majoriteten har fortsatt arbetet med Tryggt mottagande och det har visat sig vara en bra struktur som underlättat för de senaste månadernas arbete med att inrätta covid-team inom hemtjänsten. Vi är dock fortfarande oroliga över att teamen inte är tillräckligt finansierade.

Framgångsfaktorn med arbetssättet är att kvalificerade hemtjänstresurser snabbt kan sättas in i hemmet. Det innebär en stor trygghet för den äldre att, utan den sedvanliga tidspressen inom hemtjänsten, ha kunnig personal hos sig för att gå igenom framtida insatser. Det är därför mycket oroande att majoriteten nu utreder att den äldres ordinarie hemtjänstutförare kan handha Tryggt mottagande i hemmet, eller att Tryggt mottagande kan upphandlas. En mångfald av utförare i den utsatta och stressade situation den enskilde befinner sig i vid utskrivning från sjukhus är inte önskvärd och riskerar att istället bli enfald.

Särskilda uttalanden

Ledamoten Kerstin Thelander m.fl. (V) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Den rådande corona-pandemin har haft en stor påverkan på hela samhället. Vi vet ännu inte hur situationen kommer att utvecklas under sommaren eller till hösten. Många verksamheter klarar sig igenom denna tid men om det blir mer

långvarigt kan effekterna bli mycket större. Pandemin har särskilt haft och kommer att ha stor påverkan på nämndens ansvarsområden. Något som pandemin har visat oss alla är behovet och vikten av en stark och hållbar offentlig sektor. Det är det offentliga som ser till att det finns allt från förstärkningsteam inom hemtjänsten som även kan ta hand om smittade brukare från de privata utförarna till förskola under sommaren för all den personal inom vården som kanske inte kommer att kunna ta ut sin semester. Och det är det offentliga som hållit uppe många privata företag för att säkerställa att pandemin inte får än större ekonomiska konsekvenser.

Personalen inom stadens äldreomsorg gör ett fantastiskt arbete för att upprätthålla välfärden under denna svåra situation. Vi hoppas att de framöver ska tackas genom att mer resurser tillskjuts dessa verksamheter både genom de utlovade generella statsbidragen men också genom att i kommande budget få tillräckliga resurser för att utveckla sina verksamheter men också förbättra arbetsmiljön och höja lönerna för alla de som bär upp välfärden. Tyvärr har vi sett att den styrande majoriteten inte tagit nödvändiga beslut i tid, både beslut om förstärkningsteam och utbildning i hygienrutiner har dragit ut på tiden.

Vi har ännu inte fått någon redovisning av hur den styrande majoriteten tänkt att fördela de utlovade generella statsstöden inom staden. Vi hoppas att de utöver den fördelningen också tillskjuter medel till alla välfärdsverksamheter i staden för att det i kommande budget ska slippa några krav på effektiviseringar, alltså besparingar, och kan få utrymme att utveckla sina verksamheter och få tid att dra lärdomar av hur man hanterat de utmaningar som pandemin har inneburit.

Ledamoten Leif Söderström m.fl. (SD) anmälde ett särskilt uttalande enligt följande:

Uppföljning av Kommunalfullmäktiges inriktningsmål.

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper kort.

Arbetslösheten och bördan för försörjningsstöd ökar alltmer i stadsdelarna och den höga arbetslösheten i flera av stadens förorter är sedan länge permanent.

Under Coronakrisen har det rapporterats om omfattande brister i svenska språket hos omsorgspersonal. Detta har på flera olika sätt indirekt medfört fara för brukarna inom äldreomsorgen då hanteringen av Coronasmittan brustit.

Sverigedemokraterna har upprepade gånger framfört krav på att personal inom vård och omsorg förutom gedigen yrkeskunskap, ska ha god kunskap i svenska språket såväl verbalt som skriftligt. Det är en förutsättning för att kunna kommunicera begripligt med brukarna samt förstå instruktioner för rutiner, utrustning och mediciner.

Användningen av äldreomsorgen som en arbetsmarknadsåtgärd där personal med brister i såväl utbildning som språk arbetar på korttidsbasis skapar en grundläggande otrygghet hos såväl utförare som brukare. Detta är ett systemfel som måste åtgärdas för att höja trygghet och kvalitén i äldreomsorgen och kunna nå inriktningmålen.

1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i.

Förutom den tilltagande brottsligheten direkt riktad mot äldre har Coronakrisen blottlagt ett flertal grundläggande brister gällande tillgång till skydds och vårdmaterial samt sakkunskap och rutiner för en säker äldreomsorg avseende smittspridning.

Redan i slutet av mars 2020 befarades det att var tredje äldreboende i Stockholm fått in Coronasmitta på sina boenden. Trots detta så gjordes inga smittester på personalen. De kunde därför ovetandes föra smittan vidare mellan olika äldreboenden med dokumenterat tragiska konsekvenser som följd.

Att grundläggande hygienartiklar som tvål saknades på vissa äldreboenden visar på allvarliga brister i planering och krisberedskap.

Bristen på skyddsutrustning för vårdpersonal resulterade i att myndigheter ändrade rekommendationerna för användandet av bland annat munskydd vid hemtjänstens besök hos brukarna. Detta orsakade kraftiga protester hos personalen som med risk för egen hälsa tvingades välja mellan att riskera sitt arbete eller själva smittas.

Vårdrutiner, personalens utbildning, personalens anställningsvillkor samt lagerhållning av skyddsmaterial är områden som akut måste ses över för att säkerställa att den senaste tidens brister inom äldreomsorgen aldrig återupprepas.

§ 8. Skrivelse från (V) om äldre som går miste om bostadstillägg

Dnr 1.6-91/2020

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-05-11.

I skrivelsen av Robert Mjörnberg m.fl. (V) uppmärksammas Riksrevisionens rapport ”Mörkertal inom bostadstillägg”.

Rapporten visar att många pensionärer går miste om bostadstillägg eftersom kunskapen om tillägget är låg. Mot bakgrund av rapportens resultat vill skribenterna veta:

1. Har förvaltningen kännedom om äldre i Stockholms stad känner till bostadstillägget?
2. Bidrar förvaltningen på något sätt till att fler äldre får kännedom om att de kan ha rätt till bostadstillägg?
3. Planerar förvaltningen några framtida åtgärder för att öka kännedomen bland äldre om bostadstillägget?

Information om bostadstillägg ges i olika sammanhang, t.ex. av Äldre direkt och biståndshandläggare. Under 2019 har äldreförvaltningen tagit fram en broschyr med information riktad till seniorer om planering av boende. Broschyren innehåller bland annat information om bostadstillägg. I stadens riktlinjer för handläggning och tillämpningsanvisningar för avgiftssystem uppmanas biståndshandläggarna att hänvisa den enskilde till hur man kan ansöka om bostadstillägg. Äldreförvaltningen arbetar med att sprida ovan nämnd broschyr och information om bostadstillägg.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.